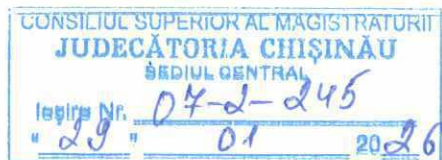

**JUDECĂTORIA
CHIȘINĂU**
(sediul central)

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. N. Zelinski, 13
e-mail: jbotanica@justice.md; tel: /+373 22/ 52-20-21
www.instante.justice.md

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, nr. 28

Dosar nr. 2-17891/2021

Judecătoria Chișinău (sediul central) Vă expediază încheierea din data de 10 decembrie 2025, precum și sesizarea ce interesează soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor stabilite la art. 45 alin.(5) al Legea nr.1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat (redacția în vigoare la momentul autentificării actelor de către notar - 28 decembrie 2012, 14 martie 2013 și 20 martie 2013), ridicată la cererea depusă reprezentantul reclamantului, Valerii Tretiatcenco - avocat Vitalie Tihon, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Tretiatcenco Valerii împotriva lui Musienco Alexandru, Guțuleac Margarita, notarului public Bondarciuc Olga, Societății cu Răspundere Limitată „Alantex”, Musienco Nina, notarului public Carpov Tatiana, intervenient principal Societatea cu Răspundere Limitată „West Invest Capital” cu privire la recunoașterea nulității actelor, recunoașterea faptului semnării actului fără transmiterea mijloacelor bănești.

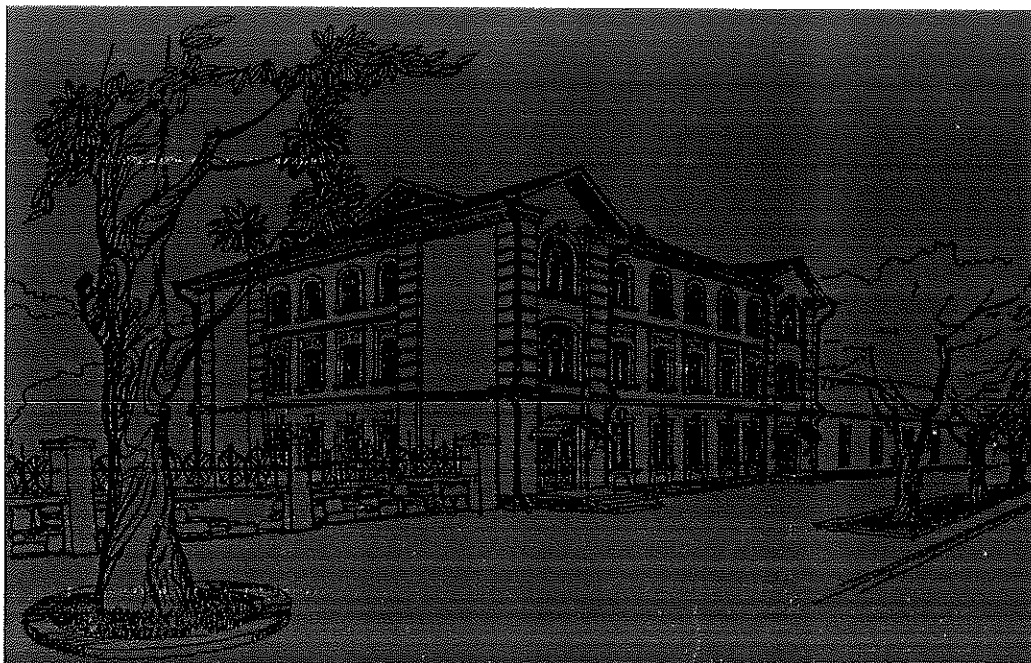
Anexe: Încheierea din 10 decembrie 2025 pe 3 file;
Demers privind sesizarea Curții Constituționale pe 2 file;
Sesizarea Curții Constituționale pe 15 file.

*Vicepreședinte interimar
al Judecătoriei Chișinău (sediul central)*

Arhip Alexandru

13:10

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate
referitoare la unele norme din
Legea nr. 1453 din 08-11-2002 cu privire la notariat

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică****1. Nume: Tretiatcenco****2. Prenume: Valeri****3. Adresă (va fi anonimizată):****4. Telefon, e-mail (vor fi anonimizate)****5. Reprezentant: Avocat Vitalie Tihon****6. Adresa reprezentantului (va fi anonimizată):****7. Telefonul și e-mail-ul reprezentantului (vor fi anonimizate):****A.3. Instanța de judecată****1. Denumirea instanței de judecată/sediu: Judecătoria Chișinău sediul Centru****2. Judecător/complet de judecată: Sergiu Suvac****4. Adresa instanței de judecată: bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 162, or. Chișinău, MD 2004****5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată: jcc@justice.md.**

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

La 14 iunie 2016, Valerii Tretiaticenco a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandru Musienco, Margaritei Guțuleac, notarului public Olga Bondarciuc, SRL „Alantex” și Ninei Musienco cu privire la recunoașterea nulității actelor juridice.

La 31 octombrie 2016, Valerii Tretiaticenco, reprezentat de avocatul Iurii Mîrzenco a depus cerere de concretizare a cerințelor împotriva lui Alexandru Musienco, Margaritei Guțuleac, notarului public Olga Bondarciuc, notarului public Tatiana Carpov, SRL „Alantex” și Ninei Musienco, solicitând recunoașterea nulității acordului adițional din 14 martie 2013 la contractul de societate civilă nr. 6215 din 6 septembrie 2012, recunoașterea nulității declarației sale din 20 martie 2013, recunoașterea nulității inscripției scrisă de mână, prezentă în procura nr. 5029 din 28 decembrie 2012, autentificată de notarul Tatiana Carpov, cu textul „*Precum să reprezinte interesele mele în volum deplin în toate întrebările ce recurg din contractul de colaborare din 6 septembrie 2012 cu nr. 6215 și actele adiționale la el*”, recunoașterea nulității inscripției scrise de mână, prezentă în procura nr. 5030 din 28 decembrie 2012, autentificată de notarul Tatiana Carpov, cu textul „*Precum să reprezinte interesele mele în volum deplin în toate întrebările ce recurg din contractul de colaborare din 6 septembrie 2012 cu nr. 6215 și actele adiționale la el*”.

Suplimentar a menționat că temei pentru semnarea acordului adițional la contractul de colaborare din 6 septembrie 2012, prin care a fost transmisă Ninei Musienco 5% și Margaritei Guțuleac 4% din cota-parte din bunul imobil viitor, care urma să-i aparțină lui după darea în exploatare a casei de locuit, urmând a fi construită.

În temeiul contractului de colaborare cu SRL „Alantex”, au fost emise procurile nr. 5029 și nr. 5030, autentificate de către notarul Tatiana Carpov la data de 28 decembrie 2012, deci se prezumă că conținutul acestora nu corespunde realității și despre efectele sale juridice dânsul nu a fost informat corespunzător legislației.

Astfel, examinând cu atenție textul procurilor nr. 5029 și nr. 5030 din 28 decembrie 2012, autentificate de notarul Tatiana Carpov, a constatat existența unei inscripții de mână deasupra semnăturii mandantului Valerii Tretiaticenco.

A remarcat că la data semnării de către el a acestor mandate în original, prezenta inscripție de mână lipsea, iar despre existența, sensul și efectele juridice produse de această inscripție, dânsul nu a fost informat și nu a cunoscut.

Totodată, a subliniat că inscripțiile au fost efectuate în limba de stat, pe care dânsul nu o posedă, fapt expres stipulat și în procurile menționate.

A specificat că faptele expuse în prezenta inscripție nu corespund adevărului și nu se confirmă prin alte înscrisuri sau prin declarațiile lui.

În acest context a invocat că acordul adițional din 14 martie 2013 la contractul de societate civilă nr. 6215 din 6 septembrie 2012, autentificat de notarul public Olga Bondarciuc, nu are niciun suport juridic fiind încheiat cu încălcarea limitei împuternicirilor. Iar inscripția scrisă de mână în procurile autentificate de către notarul Tatiana Carpov la 28 decembrie 2012 cu nr. 5029 pe numele Margaritei Guțuleac și nr. 5030 pe numele lui Alexandru Musienco, nu are nicio valoare juridică și nu poate produce efecte, deoarece nu se cunosc împrejurările efectuării

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

acestor inscripții, de cine și când, luând în considerație că despre existența și conținutul acestora dânsul nu a fost informat.

Pe parcursul examinării cauzei, Valerii Tretiatcenco a mai depus o cerere de concretizare a cerințelor, prin care a solicitat recunoașterea nulității procurii nr. 5029 din 28 decembrie 2012, autenticată de notarul Tatiana Carpov în partea inscripției scrise de mână, cu textul **„Precum să reprezinte interesele mele în volum deplin în toate întrebările ce recurg din contractul de colaborare din 6 septembrie 2012 cu nr. 6215 și actele adiționale la el”**, recunoașterea nulității procurii nr. 5030 din 28 decembrie 2012, autenticată de notarul Tatiana Carpov în partea inscripției scrise de mână, cu textul **„Precum să reprezinte interesele mele în volum deplin în toate întrebările ce recurg din contractul de colaborare din 6 septembrie 2012 cu nr. 6215 și actele adiționale la el”**, recunoașterea nulității acordului adițional din 14 martie 2013 la contractul de societate civilă nr. 6215 din 6 septembrie 2012, recunoașterea faptului încheierii acordului adițional din 14 martie 2013 la contractul de societate civilă nr. 6215 din 6 septembrie 2012 fără transmiterea mijloacelor bănești în valoare totală de 4 000 000 de lei către dânsul și recunoașterea nulității declarației sale din 20 martie 2013.

Prin hotărârea din 2 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost respinsă acțiunea lui Valerii Tretiatcenco împotriva lui Alexandru Musienco, Margaritei Guțuleac, notarului public Olga Bondarciuc, notarului public Tatiana Carpov, SRL „Alantex” și Ninei Musienco cu privire la recunoașterea nulității procurii nr. 5029 din 28 decembrie 2012, autenticată de notarul Tatiana Carpov în partea inscripției scrise de mână, cu textul **„Precum să reprezinte interesele mele în volum deplin în toate întrebările ce recurg din contractul de colaborare din 6 septembrie 2012 cu nr. 6215 și actele adiționale la el”**, recunoașterea nulității procurii nr. 5030 din 28 decembrie 2012, autenticată de notarul Tatiana Carpov în partea inscripției scrise de mână, cu textul **„Precum să reprezinte interesele mele în volum deplin în toate întrebările ce recurg din contractul de colaborare din 6 septembrie 2012 cu nr. 6215 și actele adiționale la el”**, recunoașterea nulității declarației lui Valerii Tretiatcenco din 20 martie 2013 ca fiind tardivă.

A fost respinsă acțiunea lui Valerii Tretiatcenco împotriva lui Alexandru Musienco, Margaritei Guțuleac, notarului public Olga Bondarciuc, notarului public Tatiana Carpov, SRL „Alantex” și Ninei Musienco cu privire la recunoașterea nulității acordului adițional din 14 martie 2013 la contractul de societate civilă nr. 6215 din 6 septembrie 2012 și recunoașterea faptului încheierii acordului adițional din 14 martie 2013 la contractul de societate civilă nr. 6215 din 6 septembrie 2012 fără transmiterea mijloacelor bănești în valoare totală de 4 000 000 de lei către Valerii Tretiatcenco ca fiind nefondată.

Prin decizia din 3 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Valerii Tretiatcenco și menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 17 iunie 2020 cauza a fost trimisă la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecători.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2021 a fost admis apelul, casată hotărârea primei instanțe și cauza trimisă la rejudecare în Judecătoria Chișinău sediul Centru în alt complet de judecată.

În cadrul examinării cauzei Reclamantul a invocat în special că regula generală cere ca modificările exprimării de voință să îmbrace forma pe care legal o are sau trebuie să o aibă actul juridic modificat.

Actele juridice în litigiu, intenționat a fi modificate - procurile nr. 5029 și nr. 5030, autentificate la data de 28 decembrie 2012 de notar au fost întocmite în scris și dactilografiate, confirmate cu semnătura cet. Tretiatcenco în forma lor inițială.

În opinia Reclamantului, orice modificare (extindere sau restricționare, adăugire etc.) adusă conținutului procurii urma să fie supusă exact acelorași condiții de formă, adică textul să fie scris, dactilografiat, semnat de Reclamant, după care semnătura lui să fie autenticată, prin gir corespunzător de către notarul public.

Subliniem că există o deosebire esențială între *corectarea unei erori cu caracter tehnic* (o dată, o cifră, etc.) și extinderea nelimitată a conținutului împuternicirilor. Or, dacă o corectare a unei erori cu caracter tehnic ar fi admisibilă prin stipularea unei inscripții de mână, atunci extinderea obiectului actului juridic trebuie privită ca o modificare esențială a acelui act juridic și urma a fi perfectată, conform principiului simetriei formelor, în forma cerută pentru actul juridic inițial.

Eventual notarul ar fi fost posibil să perfecteze acte juridice noi - o procură nouă și/sau un nou acord adițional la contractul de societate civilă.

Insistăm că în speță, este un caz legal de nulitate absolută, or legea nu condiționează nulitatea conform art. 213 alin. (1) Cod civil, de cererea părții interesate.

Opinăm că orice declarație de confirmare a împuternicirilor este la rândul său lovită de nulitate, ori prevederile imperative ale legii civile nu admit înlăturarea nulității absolute prin confirmarea actului juridic nul.

Subliniem că împuternicirea de a face acte juridice de dispoziție trebuie să fie formulată printr-o clauză expresă. Iar lipsa clauzei exprese de împuternicire atestă cu claritate lipsa împuternicirilor acordate de cet. Tretiatcenco.

Reclamantul mai obiectează încă asupra unui fapt - omis și neglijat, atât de instanțele de judecată cât și de notari. De facto, completările urmau să aibă cu totul alt obiect decât procura inițială, ori procura a fost eliberată cu privire la bunurile imobile cu numere cadastrale concrete, pe când cesiunea (acordul adițional) avea în vedere o participare într-o societate civilă. Din data semnării contractului de societate civilă urma de prezumat că procurile sunt caduce, în sensul că împuternicirile urmau să se refere la participația de 13% din societatea civilă, adică urmau a fi reperfectare.

Iar pentru a se dispune de acest obiect (obiect juridic esențial diferit ca natură și calitate față de obiectul procurilor) urma să fie perfectată o altă împuternicire.

Susținem că în împrejurările concrete ale cauzei civile, este temei pentru a se constata nulitatea absolută a actelor juridice contestate de către reclamant. Pe de altă parte, nulitatea relativă, chiar dacă supusă prescripției, este întemeiată pe împrejurări noi, depistate în cadrul urmăririi penale.

În contradictoriu cu poziția Reclamantului notarul Carpov Tatiana și avocatul său invocă prevederile art. 45 alin. 5 a Legii cu privire la notariat, prevedere care, în opinia pârților, permite perfectarea „completărilor” la actul notarial și justifică legalitatea acțiunilor notarului.

C. Obiectul sesizării

Prin reglementarea art. 45 a Legii Nr. 1453 din 08-11-2002 cu privire la notariat:

Articolul 45. Cerințe față de documentele prezentate și față de actele notariale

(1) *Nu pot fi primite pentru îndeplinirea actelor notariale documentele care au ștersături sau adăugiri, cuvinte șterse sau alte corectări nespecificate, documentele al căror text nu poate fi citit din cauza deteriorării, precum și documente scrise în creion.*

(2) *Textele documentelor notariale vor fi scrise citet; datele, termenele și sumele care se referă la conținutul documentelor vor fi scrise cu litere, cel puțin o singură dată, iar denumirile persoanelor juridice – fără prescurtări, indicându-se sediul lor, certificatul de înregistrare și codul fiscal.*

(3) *Numele, prenumele și, după caz, patronimicul persoanelor fizice vor fi scrise deplin, indicându-se domiciliul și codul de identificare.*

(4) *Dacă documentul este expus pe două sau pe mai multe foi separate, ele vor fi cusute, numerotate și sigilate.*

(5) *Locurile goale din rîndurile care nu sînt completate pînă la sfîrșit și alte locuri albe pe documente vor fi tăiate cu o linie, cu excepția documentelor destinate pentru străinătate. **Adăugirile și corectările** vor fi stipulate înaintea semnăturii persoanelor părți ale actului juridic și a altor persoane care semnează actul juridic, declarația sau alt document și vor fi repetate la sfîrșitul girului de autentificare. **Corectările** făcute în textul documentului, care nu se semnează de către părți, vor fi specificate la sfîrșitul girului de autentificare și stipulate numai de persoana care desfășoară activitate notarială.*

Considerăm că sintagma „**Adăugirile și corectările**” precum și textul care o însoțește sunt neconstituționale, în măsura în care nu sunt coerent definite și permit notarului să altereze esențial conținutul actului juridic notarial.

Ori conform art. 3 din Lege, îmbrăcînd forma notarială actul capătă putere de act de autoritate publică.

Iar în situația în care doar o parte a actului emană de la autorul actului, iar altă parte emană de la notar are loc alterarea necontrolată și nelimitată a voinței autorului actului de autoritate publică.

Ori modul în care a fost interpretată norma juridică menționată dă o libertate excesivă de apreciere pentru notari, în a altera conținutul actului juridic notarial.

Prevederea contestată creează un dezechilibru major între drepturile și obligațiile părților, fără o justificare rezonabilă.

Autorul de asemenea consideră că prevederile contestate nu corespund prevederilor constituționale enunțate și regulilor de tehnică legislativă, care prin natura lor fac parte din **principiile directe ale dreptului Republicii Moldova** care constituie împreună cu textul Constituției, **blocul de constituționalitate**, așa cum acest concept a fost stabilit în Hotărîrea Curții Constituționale nr. 36 din 05.12.2013.

3 În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale ratione materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

De asemenea observăm că prevederile art. 45 ale Legii cu privire la notariat limitează în alineatele 1-4 posibilitățile de alterare a actului notarial. Iar în următorul alineat - 5 deja se instituie o libertate excesivă și necondiționată pentru notar de a altera acel act.

Astfel actul legislativ este contradictoriu și nu corespunde, în partea corespunzătoare regulilor de tehnică legislativă.

Încălcarea regulilor de tehnică legislativă face actul normativ inconsecvent cu sine însuși, incoerent, în ultimă instanță, neconstituțional. Aceleași principii în opinia autorului sesizării, urmează să fie aplicate în prezenta cauză, cu invalidarea prevederilor contestate.

Ca text de referință și comparație pentru autorul sesizării servesc prevederile art. 249 și 250 CPC, care stabilesc modul de corectare a hotărârii judecătorești, corespunzător de emitere a hotărârii suplimentare.

Aceste reglementări stabilesc mecanisme stricte de urmat în cazuri similare în esență, de înlăturare a erorilor sau modificare a efectelor juridice actelor oficiale deja emise.

Sunt stabilite de normele procesuale precitate anume condiționări și limitări care nu permit exercitarea unei libertăți excesive de apreciere.

Ori normele procesuale citate expres nu permit schimbarea esenței actului procesual.

Dimpotrivă în cauza noastră, a fost modificată esența actului juridic notarial emis de Reclamant, prin simpla voință a notarului.

Solicităm să fie recunoscute neconstituționale prevederile Legii cu privire la notariat în măsura în care dau o libertate excesivă notarului de a altera conținutul actului notarial, prin voință și semnătură proprie, fără nici un mecanism de control.

Ori acordarea pentru notari a libertății nelimitate de a altera actul juridic notarial, neagă personalitatea juridică proprie a autorului actului notarial și permite substituirea voinței cetățeanului cu voința notarului, așa cum a avut loc în prezenta cauză.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Autorul consideră că prevederile contestate nu sunt compatibile cu următoarele norme constituționale:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

- (1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care **violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.**
- (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 26 Dreptul la apărare

- (1) **Dreptul la apărare este garantat.**
- (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.
- (3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.
- (4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- (1) **Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.**
- (2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.
- (3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.
- (4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.
- (5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.
- (6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

- (1) **În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.**
- (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.
- (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Conform art. 6 a Convenției:

1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărîrea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci cînd interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci cînd, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;

b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci cînd interesele justiției o cer;

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.

Conform art. 1 a Protocolului adițional (nr. 1) la Convenție:

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decît pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

Conform Declarației universale a drepturilor omului:

Articolul 6

Fiecare are dreptul să i se recunoască personalitatea sa juridică, oriunde s-ar afla.

Articolul 7

Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare.

Articolul 8

Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege.

Articolul 10

s adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, prin Rezoluția 217 A din 10 decembrie 1948.

Orice persoană are dreptul, în deplină egalitate, să fie ascultată în mod echitabil și public de un tribunal independent și imparțial, care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva ei.

Articolul 12

Nimeni nu va fi obiectul unor imixțiuni arbitrare în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondență, nici al unor atingeri ale onoare sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de imixțiuni sau atingeri.

Articolul 28

Fiecare persoană are dreptul să beneficieze, pe plan social și internațional, de existența unei ordini care să permită ca drepturile și libertățile enunțate în prezenta Declarație să-și poată găsi o realizare deplină.

Autorul sesizării consideră că stabilirea permisiunii pentru notari de a altera actul juridic notarial fără careva condiționări sau limitări supune pe autorul sesizării, dealtfel și pe alți debitori unor sarcini individuale excesive, fără o justificare suficientă.

Așa o excludere nu asigură protecția dreptului la un **proces echitabil** și nici protecția **dreptului de proprietate**, drepturi recunoscute și ocrotite atât prin efectul Constituției cât și prin efectul tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Considerăm că prevederile Legii cu privire la notariat, în măsura în care pot fi aplicate autorului sesizării atestă un dezechilibru major nejustificat și prin aceasta nu corespund Constituției Republicii Moldova, în partea respectivă.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁶

Autorul sesizării consideră că normele juridice contestate încalcă drepturile sale fundamentale, care reies din principiile referitoare la protecția proprietății și la un proces echitabil. Autorul sesizării mai consideră că în cauza pendinte pe rolul instanțelor de judecată îi este negată personalitatea juridică fiind încălcat și principiul securității raporturilor juridice.

Personalitatea juridică proprie.

Astfel faptic autorul sesizării consideră că i-a fost afectată personalitatea juridică, în măsura în care un act care ar trebui să emane de la subiectul raportului juridic material (actul notarial) în realitate, în partea sa esențială, folosită ulterior de către alt notar, emană de la notar.

Prin norma juridică, în felul în care a fost aplicată și i-a fost dat conținut de instanța de judecată, a fost autorizat notarul să altereze voința autorului actului juridic civil și să substituie voința autorului actului cu voința notarului.

Considerăm că această problemă este una legată de constituționalitatea normelor juridice, ori la nivel de reglementări are loc o permisiune nelimitată de a altera actul notarial.

Pe din altă parte autorul sesizării consideră că este în drept să se apere cu toate mijloacele disponibile, cu excepții pe fond și cu excepții pe procedură.

În referința depusă de pârți la acțiunea civilă se face referire la prevederile art. 45 alin. 5 a Legii Nr. 1453 din 08-11-2002 cu privire la notariat:

(5) Locurile goale din rîndurile care nu sînt completate pînă la sfîrșit și alte locuri albe pe documente vor fi tăiate cu o linie, cu excepția documentelor destinate pentru străinătate. Adăugirile și corectările vor fi stipulate înaintea semnăturii persoanelor părți ale actului juridic și a altor persoane care semnează actul juridic, declarația sau alt document și vor fi repetate la sfîrșitul girului de autentificare. Corectările făcute în textul documentului, care nu se semnează de către părți, vor fi specificate la sfîrșitul girului de autentificare și stipulate numai de persoana care desfășoară activitate notarială.

Considerăm necesar să ne formulăm apărarea și prin invocarea excepției de neconstituționalitate.

Ori considerăm că stabilirea pentru notar a unei libertăți de apreciere excesive, fără a se stabili careva condiționări, garanții sau limitări a atribuției notarului contravine principiilor statului de drept.

Interesul public.

Notarul desfășoară activitate de interes public.

Iar activitatea de interes public nu este supusă unei libertăți excesive, dar este strict reglementată ori de dispozițiile expres ale legii ori de principiile fixate de lege. Orice derogare

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerința și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

urmează a fi interpretată strict și aplicată restrictiv, pentru a nu forma o reglementare cvasigenerală și a nega garanțiile instituite pentru participanții la raporturile juridice.

Mai mult o largire prin interpretare a textului inițial nu corespunde cerințelor calității textului de lege.

De principiu interpretarea prin analogie este admisibilă în privința normelor materiale. Totuși normele juridice care reglementează activitatea notarilor sunt norme de procedură, norme juridice de drept public și nu pot fi extinse prin analogie.

În viziunea autorului excepției, prevederile contestate sunt formulate de o manieră imprecisă și neclară, fapt care nu corespunde exigențelor calității legii, fiind în contradicție cu articolele 1 alin. (3) și 23 din Constituție. Astfel, în articolul 45 din Legea cu privire la notariat este utilizată o terminologie neclară, care oferă o marjă discreționară largă autorităților care aplică legea. Textele contestate nu sunt suficient de previzibile, destinatarul normei fiind în dificultate să conștientizeze care este acțiunea permisă de Lege și/sau dacă legea îi cordă protecție, în partea respectivă.

Cu privire la textul contestat considerăm că acesta nu trece de testul previzibilității legii. Chiar făcându-se apel la consultanța de specialitate, destinatarul normei nu ar putea stabili ce semnifică aceste prevederi.

Autorul insistă că **preeminența dreptului presupune, inter alia, asigurarea legalității și a certitudinii juridice.**

Considerăm că prevederile Constituției **trebuie să fie interpretate și aplicate astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva arbitrariului.**

În acest sens, considerăm că principiul legalității presupune, prin definiție, că nici-o faptă, a unui agent a statului, nu poate fi considerată legală dacă nu există o lege care să o autorizeze. Legalitatea reprezintă principala garanție a securității juridice a persoanei, în fața abuzurilor autorităților.

Considerăm că principiul în discuție are consecințe atât pentru activitatea de elaborare a normelor juridice, cât și pentru procesul aplicării acestora. Altfel spus, acesta este obligatoriu deopotrivă pentru legislator și pentru judecător.

Menționăm că, în activitatea legislativă, **principiul legalității intervine și se realizează atât sub aspect material, cât și sub aspect formal.** Sub aspect material, acest principiu îi impune legislatorului anumite obligații fundamentale: **să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența acestuia.** Aspectul formal se referă la obligația adoptării normelor care restrâng drepturile civile ca legi organice, potrivit articolului 72 alin.(3) lit. i) din Constituție combinat cu art. 1 alin. 3 Cod Civil.

Pe de altă parte, principiul analizat le impune subiectelor care au competența aplicării legii, inclusiv instanțelor de judecată, o obligație esențială și anume să asigure interpretarea corectă și aplicarea în mod uniform a legii.

Curtea Europeană a subliniat în jurisprudența sa că expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, i.e. ca aceasta să fie accesibilă și previzibilă (Rohlena v. Cehia [MC], 27 ianuarie 2015, § 50; Vasiliauskas v. Lituania [MC], 20 octombrie 2015, § 154; Koprivnikar v. Slovenia, 24 ianuarie 2017, § 48). De altfel, Curtea Constituțională de mai multe ori a notat că și articolul 23 alin.(2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile, clare și previzibile.

Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată dispune de informații privind normele juridice

aplicabile într-un caz concret (Khlyustov v. Rusia, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, legea publicându-se în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

La rândul ei, condiția clarității și a previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce sunt permise sau interzise.

De asemenea, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr.28 din 23 noiembrie 2015, § 61; HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 46).

Solicităm ca Curtea Constituțională, în exercitarea controlului de constituționalitate să examineze dacă textul **„Adăugirile și corectările vor fi stipulate înaintea semnăturii persoanelor părți ale actului juridic și a altor persoane care semnează actul juridic, declarația sau alt document și vor fi repetate la sfârșitul girului de autentificare. Corectările făcute în textul documentului, care nu se semnează de către părți, vor fi specificate la sfârșitul girului de autentificare și stipulate numai de persoana care desfășoară activitate notarială”** din prevederile art. 45 alin. 5 a Legii Nr. 1453 din 08-11-2002 cu privire la notariat, corespunde exigențelor legalității prin prisma Constituției și a jurisprudenței sale anterioare.

Considerăm că în prezenta cauză **sarcina Curții este de a stabili dacă aceste prevederi sunt suficient de previzibile.**

În jurisprudența Curții Europene s-a reținut că sfera de aplicare a conceptului de previzibilitate depinde în mare măsură de conținutul instrumentului în cauză, de domeniul pe care îl reglementează, precum și de numărul și statutul destinatarilor săi. Persoanele care au o activitate profesională trebuie să dea dovadă de o prudență mai mare în cadrul activității lor și este de așteptat ca acestea să-și asume riscurile inerente activității lor.

Solicităm a se lua în vedere că prima parte a textului alineatului 5 din art. 45 a Legii Nr. 1453 din 08-11-2002 cu privire la notariat și anume **„Locurile goale din rîndurile care nu sînt completate pînă la sfîrșit și alte locuri albe pe documente vor fi tăiate cu o linie, cu excepția documentelor destinate pentru străinătate.”** este menit să limiteze posibilitățile de alterare a textului actului notarial.

Cea de-a doua parte a textului **„Adăugirile și corectările vor fi stipulate înaintea semnăturii persoanelor părți ale actului juridic și a altor persoane care semnează actul juridic, declarația sau alt document și vor fi repetate la sfârșitul girului de autentificare. Corectările făcute în textul documentului, care nu se semnează de către părți, vor fi specificate la sfârșitul girului de autentificare și stipulate numai de persoana care desfășoară activitate notarială.”** dau notarului o putere excesivă de a afecta textul actului notarial, conform propriei sale aprecieri.

Orî autorul sesizării a obiectat că așa-zisele completări:

- au cu totul alt obiect decît actul judecătoresc inițial, referindu-se la o participație într-o societate civilă, pe cînd textul inițial are în vedere împuterniciri cu privire la terenuri;
- nu sunt întocmite sub forma unui act notarial distinct, cum ar fi fost normal;

Prin urmare, considerăm că textul contestat nu îndeplinește standardul calității legii, fiind contrar normelor citate din Constituție.

Subliniem că la analiza textelor contestate prin prisma standardului „experienței juridice obișnuite” nu poate să ducă decât la concluzia imprevizibilității formulării textului legal.

Considerăm că, utilizarea unor concepte și a unor criterii prea vagi în interpretarea unei prevederi legislative conduce la incompatibilitatea acestora cu exigențele clarității și previzibilității, în privința efectelor sale (Liivik v. Estonia, 25 iunie 2009, § 96–104).

Rezumând cele enunțate, considerăm că textul contestat este formulat de o manieră imprecisă și neclară, fapt care le conferă autorităților care o aplică o marjă discreționară excesivă.

Subliniem că în prezenta cauză instanțele de judecată cel puțin au analizat prevederile contestate și nu le-au văzut ca constituind un impediment imperativ dar ca permițând notarului să altereze substanțial actul juridic perfectat.

Reclamantul consideră că prin alterarea esenței actului, admisă de notar, autor al actului a devenit deja notarul, dar nu persoana de la care formal actul a provenit.

Totuși nu este funcția notarului să devine el autor al actului juridic.

Dimpotrivă, conform reglementărilor comune notarul nu poate desfășura activitate notarială în interes propriu.

Considerăm că textul contestat este neconstituțional, în măsura în care permit notarului să altereze esențial conținutul actului juridic notarial.

Ori conform art. 3 din Lege, îmbrăcînd forma notarială actul capătă putere de act de autoritate publică.

Iar în situația în care doar o parte a actului emană de la autorul actului, iar altă parte emană de la notar are loc alterarea necontrolată și nelimitată a voinței autorului actului de autoritate publică.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁷

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁸

Declarăm pe proprie onoare că cele prezentate Curții sunt veridice.

Avocat Vitalie Tihon

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

⁸ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎNCHEIERE

10 decembrie 2025

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul central)

în componența:

președintele ședinței, judecătorul
grefierSergiu Suvac
Dumitrița Răilean

examinând în ședință publică cererea înaintată de reprezentantul reclamantului, Valerii Tretiatcenco - avocat Vitalie Tihon privind ridicarea excepției de neconstituționalitate,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Tretiatcenco Valerii împotriva lui Musienco Alexandru, Guțuleac Margarita, notarului public Bondarciuc Olga, Societății cu Răspundere Limitată „Alantex”, Musienco Nina, notarului public Carpov Tatiana, intervenient principal Societatea cu Răspundere Limitată „West Invest Capital” cu privire la recunoașterea nulității actelor, recunoașterea faptului semnării actului fără transmiterea mijloacelor bănești.

a c o n s t a t a t :

La 14 iunie 2016, Valerii Tretiatcenco a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandru Musienco, Margaritei Guțuleac, notarului public Olga Bondarciuc, Societății cu Răspundere Limitată „Alantex” și Ninei Musienco cu privire la recunoașterea nulității actelor juridice.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 2 iulie 2018, a fost respinsă cererea de chemare în judecată înaintată de Valerii Tretiatcenco.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 3 octombrie 2019, s-a respins cererea de apel depusă de Valerii Tretiatcenco și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Conform deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 iunie 2020, a fost admis recursul declarat de Valerii Tretiatcenco, reprezentat de avocatul Roman Aronov, cauza fiind remisă la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 3 iunie 2021, s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 2 iulie 2018, fiind remisă cauza la rejudecare, în alt complet de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 30 iulie 2021, s-a acceptat spre examinare cererea de chemare în judecată și s-a fixat ședință de judecată.

La data de 10 noiembrie 2022 prin intermediul Grefei Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) a fost depusă de către reprezentantul reclamantului, Valerii Tretiatcenco, avocat Vitalie Tihon cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În motivarea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, reprezentantul reclamantului, Valerii Tretiatcenco, avocat Vitalie Tihon, a relatat că în referința depusă la materialele cauzei s-a făcut referire la prevederile art.45 alin.(5) din Legea nr.1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat (redacția în vigoare la momentul autentificării actului de către notar), care prevede că - „, locurile goale din rândurile care nu sânt completate pînă la sfîrșit și alte locuri albe pe documente vor fi tăiate cu o linie, cu excepția documentelor destinate pentru străinătate. Adăugirile și corectările vor fi stipulate înaintea semnăturii persoanelor părți ale actului juridic și a altor persoane care semnează actul juridic, declarația sau alt document și vor fi repetate la sfîrșitul girului de autentificare. Corectările făcute în textul documentului, care nu se semnează de către părți, vor fi specificate la sfîrșitul girului de autentificare și stipulate numai de persoana care desfășoară activitate notarială. ”.

Susține că, stabilirea pentru notar a unei libertăți de apreciere nelimitată, fără a fi stabilite careva condiții și limitări contravine principiilor statului de drept.

Solicită admiterea demersului și sesizarea Curții Constituționale pentru a se expune asupra constituționalității normei prevăzute în art. 45 alin.(5) al Legii nr.1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat (redacția în vigoare la momentul autentificării actului de către notar).

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului Valerii Tretiaticenco - avocat Vitalie Tihon, a susținut cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în baza argumentelor desprinse din cerere.

Reprezentantul intervenientului principal, Societatea cu Răspundere Limitată „West Invest Capital”, Ruslan Pușcaș, în cadrul ședinței de judecată a solicitat admiterea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În cadrul ședinței de judecată reprezentantul părâtei, Musienco Nina, avocat Serghei Cebotari, a solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate ca fiind nefondată.

Audiind opinia participanților la proces, examinând cererea și materialele cauzei în raport cu normele legale, instanța de judecată consideră că, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, urmează a fi admisă, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art.12¹ alin.(1) și (2) Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. (2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Astfel, instanța de judecată notează că, cererea înaintată de reprezentantul reclamantului, Valerii Tretiaticenco, avocat Vitalie Tihon, cuprinde cadrul legal de sesizare privind ridicarea excepției de neconstituționalitate guvernat de art.12¹ Cod de procedură civilă, iar obiectul acesteia dedus Curții Constituționale, constituie neconstituționalitatea unor prevederi din Legea nr.1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat (redacția în vigoare la data de 28 decembrie 2012, 14 martie 2013 și 20 martie 2013).

La fel, instanța reține că, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate întrunește condițiile prevăzute de art.12¹ alin.(2) lit. a)-d) Cod de procedură civilă și, anume, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost înaintată de reclamantul, Valerii Tretiaticenco, care este subiect al raportului litigios și poate ridica excepția de neconstituționalitate.

Prevederea contestată urmează a fi aplicată la obiectul sesizării privind ridicarea excepției de neconstituționalitate care intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție, aceasta fiind îndreptată spre controlul prevederii stabilite la art. 45 alin.(5) al Legii nr.1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat (redacția în vigoare la momentul autentificării actului de către notar), cu normele constituționale.

Totodată, instanța relevă că nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederea contestată, astfel fiind întrunită și condiția stipulată art.12¹ alin.(2) lit. d) Cod de procedură civilă.

Verificarea constituționalității normei contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Or, judecătorii nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în cazul neîntrunirii condițiilor menționate la art.12¹ alin.(2).

În acest context, pentru a nu îngreuna drepturile părților, instanța de judecată va expedia sesizarea Curții Constituționale.

În conformitate cu prevederile art.12¹, 269-270 Cod de procedură civilă, instanța de judecată

d i s p u n e :

Se admite cererea înaintată de reprezentantul reclamantului, Valerii Tretiatcenco - avocat Vitalie Tihon privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se sesizează Curtea Constituțională și se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor stabilite la art. 45 alin.(5) al Legea nr.1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat (redacția în vigoare la momentul autentificării actelor de către notar - 28 decembrie 2012, 14 martie 2013 și 20 martie 2013), în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Tretiatcenco Valerii împotriva lui Musienco Alexandru, Guțuleac Margarita, notarului public Bondarciuc Olga, Societății cu Răspundere Limitată „Alantex”, Musienco Nina, notarului public Carpov Tatiana, intervenient principal Societatea cu Răspundere Limitată „West Invest Capital” cu privire la recunoașterea nulității actelor, recunoașterea faptului semnării actului fără transmiterea mijloacelor bănești.

Se remite Curții Constituționale încheierea și sesizarea pentru a fi examinate conform competenței.

Încheierea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate nu se supune niciunei căi de atac și nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Sergiu Suvac